

Tribuna Nouă

REDACȚIA ȘI
ADMINISTRAȚIA
Bulev. Regina Maria Nr.
12. Tipografia „Aradul”

INSERȚII
se primesc după tarif la
Administrația ziarului
și la toate agențiile de
publicitate.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL

DIRECTOR: ION MONTANU

2 Lei ex.

Lei ex.

Provia educației economice

Arad, 22 Noembrie

Suntem — precum a spus un sf da stat emic — țara cea mai îndată ca să ajungă cea dintâi la normalizare. Nu numai atât, dar fluctuațiile valutare și economice din alte țări, ne-ar putea veni ca un avantaj în plus pentru agoniseala noastră, în așa fel încât să întrecem cele mai ferice vremuri de patriarhală îmbelșugare.

Iată pentru ce situația actuală, fals etichetată drept criză economică, este, în realitate, o criză de ordin moral peste care se greșează lipsa de educație economică.

Partidul maghiar

Comitetul executiv al partidului maghiar, întrunit la Cluj a hotărât să renunțe la ideea directoratului și să fixeze candidatura dlui Ștefan Ugron, ca președinte al partidului maghiar.

D. Bernady Gyorgy a declarat că și d-sa își menține candidatura. Congresul partidului maghiar va fi convocat la 14 Decembrie la Brașov.

Primirea dlui Bilciurescu ca ministru al României la Sofia

Sofia, 19. — Opinia publică și presa au făcut o primire favorabilă numelui dlui Bilciurescu ca ministru la Sofia. Cele mai multe ziare salută pe noul ministru al României la Sofia. Ziarul „Bulgaria” scrie: Suntem fericiți să constatăm că guvernul român a încredințat legăția din Sofia unui diplomat de importanță dlui Bilciurescu.

Ziarul „Zgovor” constată că numirea dlui Bilciurescu a făcut o impresie excelentă în cercurile conducătoare din Bulgaria, care speră că noul ministru român va contribui la întărirea raporturilor de amiciție și de bună vecinătate între ambele țări. Ziarul „Slovo” își exprimă speranța că d. Bilciurescu va facilita rezolvarea chestiunilor încă pendente între ambele țări și va aduce o apropiere și mai mare între România și Bulgaria.

Reprezentarea României la conferința statelor successorale

Ministerul de finanțe de acord cu cel de externe au instituit delegația însărcinată să reprezinte interesele României la conferința statelor successorale, ce se va ține în cureul acestei luni la Roma.

Delegațiunea se compune din d. Hosciuc, director financiar (Bucovina) și inspector financiar Luca. Ea va fi prezidată de d. Lahovary, ministrul țării la Roma.

NOTE

Pentru desăvârșirea unității sufletesti

Un nou turneu al Soc. Scriitorilor Români în Ardeal

Arad, 20 Nov.

Se anunță un nou turneu al Societății scriitorilor români prin Ardealul așteptărilor noastre! Sufletul nostru întreg își așteaptă la trecători și pe tot cuprinsul românesc de dincoace de Carpați. Prezența între noi a acestor apostoli ai scrisului românesc, va fi în totdeauna binevenită, rodnică și triumfătoare.

Vin înasf scriitorii noștri!... Odată cu iarna albă, sfidând posibilitățile înzăpezirilor, pleacă la drum, să aducă prin orașele ardelen dragostea de limbă și de carte românească.

„Societatea Scriitorilor Români” nu face acum decât să continue o ofensivă culturală, începută înaintea războiului popoarelor, prin memorabilele turnee în Ardealul robiei noastre și în Bucovina înstrăinată.

Unirea tuturor Românilor n'a făcut decât să accentueze această necesară, extrem de necesară propagandă culturală a reprezentanților scrisului nostru.

Patrusprezece dintre cei mai reprezentativi scriitori ai noștri, în frunte cu poetul Octavian Goga, se vor prezenta, în cursul lunii Decembrie, în carne și oase, publicului nostru.

Turneul acesta va fi, de bună seamă, ca și celelalte, o mare biruință culturală românească. Vorba românească rostită de acești meșteri, va căpăta noi puteri... Noui culori... Nou entuziasm și multiplicat dor de muncă va însuși ținerul nostru care se ridică pe aceste pământuri ardelenesti unde părintii și moșii noștri n'au cunoscut decât obida și întunericul.

În anul trecut turneul „Soc. Scriitorilor români” prin Ardeal a fost un adevărat drum triumfal. Nu credem să fi fost primiți scriitorii români undeva cu atât de caldă însuflețire și statornică dragoste cum au fost primiți în orașele de dincoace de Carpați, unde elementul românesc e totuși așa de slab reprezentat.

Anul acesta — nu ne îndoiim o clipă — primirea ce va face-o publicul nostru scriitorilor cari vin să ne vadă, va lua proporții de mare sărbătoare națională!

Bugetul ministerului de finanțe

Subcomisiunea bugetară a ministerului de finanțe intrându-se ieri dimineață a fixat definitiv cifra de cheltuieli și venituri a acestui departament pe exercițiul anului 1925.

În bugetul cheltuielilor s'au prevăzut: 7.607.496.630.91 lei față de 6.750.220.573.17 lei din bugetul lui 1924, prezentând astfel un spor la cheltuieli de: 857.276.093.74 lei.

Din acest spor suma de 97 milioane 569.487 a fost repartizată la bugetul personalului iar restul de 759.706.606 la bugetul materialelor.

Marile serbări dela Oradea-Mare

Au participat peste 30.000 oameni. — Aspectul stradelor. — Oficialitățile în așteptarea trenurilor: ministerial și regal. — Sosirea miniștrilor. — Primirea M. S. Regina Maria și A. S. R. Principele Carol. — Formarea cortegiului. — Te-Deumul. — Desvelirea statuei M. S. Regelui Ferdinand. — Discursurile. — Defilarea. — Banchetul. — Discursurile A. S. R. Principele Carol și I. I. C. Brătianu. — Inaugurarea institutului soc. Principele Mircea. — Plecarea. — Dela trimisul nostru special —

Oradea-Mare, 21 Noembrie

Orașul Oradea-Mare, cel mai important centru apusean al frontierei noastre, și-a trăit azi viața pentru care a fost creat, viața lui curat românească. Poate nici odată, frumoasele lui strade n'au auzit atâta vorbă românească, vorbită aproape numai de români. Stradele aveau aspectul unui enorm tricolor național, care cădea în falduri bogate dela cele mai înalte etaje până aproape de pământ. Trotuarele erau și ele înșerate de multimea publicului — în număr de peste 30.000 — cari aștepta trecerea Cortegiului regal. Deși sosirea trenului regal era anunțată la 10 ore, publicul nerăbdător populase marginele stradelor încă dela ora 8^{1/2}. Balcoanele și pervazuurile ferestrelor era o mare de covoare, cu un aspect foarte plăcut ochilor. La orele 9 începe ași face apariția primele trupe, cari ocupă marginele trotuarelor — de pe dreapta — din piața unde se înalță — acoperită — statuia regală, până în fața gării; pe partea stângă fiind înșirate delegațiile a sute de comune din cuprinsul jud. Bihor, în fruntea cărora sta delegația comunei Ișeu — din jud. nostru — formată din 30 de țărani, purtând pitorescul lor costum național. Pele orele 9^{1/4}, din cerul plumburiu, începură să cadă fulgi rari de zăpadă, părând la un moment dat, că zăpada nu va mai înceta toată ziua.

Oficialitățile în așteptarea trenurilor ministerial și regal. Sosirea miniștrilor.

La orele 10 peronul gării este deja populat cu oficialitățile care eșiu întru întâmpinarea înalților oaspeți. Se remarcă prezența dlor: general Traian Moșoiu, ministrul Lucrărilor Publice — inițiatorul serbărilor — Săveanu N. ministrul Sănătății și Ocrotirii lor Sociale; general Olteanu, comand. corpului V. armată; P. S. L. Episcopul Ciorogariu și Episcopul Frențiu; colonel Negulescu;

dr. Popovici, prefectul județului; dr. Coriolan Bucico primarul Orașei-Mare; Fildan, procuror general la Curtea de Apel; dr. D. Kiss, decanul baroului; dr. Sovrea, prim-procuror; Gh. Popa, fost prefect; colonel Gh. Bacalogiu, prof. Bogdan Ionescu și Gh. Tulbure, toți trei formând delegația „Celor trei Crișuri”; ing. Hossu director regional C. F. R. Cluj; ing. Octavian Pop, directorul C. F. R. Arad; dr. Hovany, decanul Academiei de Drept din localitate; Dârlea deputat de Ineu; Stambului, senator de Buzău; Eftimescu, deputat de Patna; Fuchs, rabinul ortodox; Keschemethi, rabinul neolog; precum și un numeros grup de doamne din elita Orădenă, care purtau frumoase jerbe de flori, pentru a le oferi M. S. Regina.

La orele 10^{1/2} își face intrarea în gară trenul ministerial, din care cobor dnii miniștrii: I. I. C. Brătianu, dr. Angheliescu, I. Lepădatu, Duca, Ianculeț și generalii; Presan, Petala și Hanzu. Tot din acest tren se cobor și dnii: Bosie, secretarul primului ministru și Elefterescu, secretarul Ministerului de Culte. Dnii miniștri sunt întâmpinați de către autorități, cu care se întretin până la sosirea trenului regal.

Primirea M. S. Regina Maria și A. S. R. Principele Carol

La orele 11.41 trenul regal își face intrarea în gară, în suretele Imnului Regal, intonat de muzica militară a reg. 85 intanterie. Intreaga asistență izbucnește în urale puternice și M. S. Regina Maria descinde din vagon, întovărită de A. S. R. Principele Carol și dl Colonel Condescu. M. S. Regina purta un mantou simplu de culoare marou, iar A. S. Regală Principele Carol, era în uniformă de general de aviație. Oaspeții regali, au trecut în revistă Compania de onoare, așezată în dreapta peronului după care dl dr. Coriolan Buccico, primar oferă oaspeților regali tradiționala pâine cu sare. Dl dr. Popovici, prefectul jud. Bihor prezintă înalților oaspeți oficialitățile din localitate; după care toți trec în sala de recepție. Aici așteptau doamnele din înalta societate a Orașei-Mari, cari au oferit M. S. Reginei splendide jerbe de flori naturale.

În urmă, în fața gării, s'a format un impozant cortegiu, în ordinea următoare: automobilul dnii Catană, prefectul poliției, un escadron călare din regimentul 5 roșiori, automobilul regal, automobilul princiar automobilelor dnii miniștrii, automobilele autorităților locale.

FOILETON

RENNY DE GOURMONT

RĂSCOALA VERTEBRATELOR

Omul este produsul unei evoluțiuni ale cărei origini sunt contemporane cu înșiși originile lumii. El nu are de strămoși numai pe om; în genealogia sa, omul numără tot felul de specii animale. Descendența sa din maimuța prin intermediul unei forme semi-omenești încă nu destul de bine cunoscută, este astăzi un lucru dovedit. Maimuța, ca și toate celelalte mamifere, ca și marsupialele (kangurul, sarigul) sul niște transformațiuni ale reptilelor; reptilele la rândul lor se trag din pești cari sunt primele vertebrate apărute; iar peștii, în sfârșit, aparțin anelidelor, niște umile și mici animale marine. Dar, să nu ne urcăm mai sus de pești, căci, cu acest fapt, avem o siguranță ce se poate demonstra zilnic. La un anumit stadiu al dezvoltării sale, embrionul omeneș are principalele caractere ale peștelui. Cu toții, într'un moment al vieții noastre ascunse, am fost pește; aceasta e sigur, fiind un fapt științific ușor de verificat.

Din această constatare ca și din altele o sută, s'a putut scoate acest aforism, după care evoluția indivizilor e legată de evoluția generală: „orice individ traversează în dezvoltarea sa embrionară, fazele prin care a trecut evoluția speciei sale în decursul timpurilor”.

Această descoperire uriașă, a transformării speciilor, se datorește, precum se știe, aproape în întregime lui Darwin. El a pus și demonstrat principiul evoluției. Dar dacă în cărțile sale de o așa minunată bogăție, el a explicat pe acel „cum”, n'a putut însă găsi pe acel „pentruce”. A constatat fapte, dar n'a arătat din ce pricină aceste fapte sunt necesare. Teoriile lui Quinton umplu tocmai acest gol; în același timp, aceste teorii confirmă în mod strălucit principiile darwinismului, ale evoluționismului și ale transformismului. Înaintea lui Quinton, se mai putea contesta la rigoare, cu oarecare bunăcredință prefacută, concluziile lui Darwin; de acum încolo însă, aceasta e imposibil: feptele

sunt legate între ele, cunoaștem cauza lor, necesară, implacabilă.

Mai mult, mulțumită lui Quinton, evoluționismul trebuie mai degrabă privit ca un revoluționism.

În această teorie, două lucruri mai ales trebuie să observăm: viața, ea însăși, și mediul în care evoluează viața. Viața e un fenomen fix. Ea a început în mediul marin, la începutul lumii și tinde, în mod constant, să și păstreze, în mijlocul transformațiilor mediului pământesc, condițiunile originale ale apariției ei.

Animalele mai înalte, animalele superioare, printre cari omul e în primul rând, sunt acele ce au știut să conserve, în interiorul corpului lor, sub formă de sânge, un mediu vital aproape identic cu mediul marin original, mediu în care s'a născut viața; de fapt, gradul de sare din sângele nostru reprezintă sarea din apa mării în momentul când viața a apărut și de altă parte, temperatura noastră internă reprezintă temperatura mijlocie a globului în momentul când s'a născut specia noastră.

Mediul terestru este nestabil. El a variat mult dela originea lui. Căldura a scăzut în mod constant. Mai de mult, la epocile cele mai depărtate, spre poli, astăzi acoperiți cu ghețari inaccesibili, era un climat mai cald chiar decum este astăzi la equator. Viața s'a născut în acest mediu fer-

binte, în fundul unui ocean a cărui temperatură intrcea cu mult pe cea a mării Antilelor.

Între timp poliul se răcesc și succesiv, toate celelalte părți ale globului. Atunci viața animală se găsea în fața acestei alternative: ori să accepte noile condițiune ale mediului, ori să se răscolească împotriva acestor condițiuni, să lupte și să mențină înăuntru, în ciuda temperaturii exterioare, temperatura ridicată dela început.

Fu un moment solemn în drama lumii. Ce are să se întâmple?

Dacă acceptă noile condițiuni, înseamnă declinul fatal. Dacă aceste condițiuni sunt respinse, va urma o magnifică dezvoltare în viitor.

Apocope întreaga animalitate s'a supus, ea este reprezentată astăzi prin cea mai de jos clasă a lumii viețuitoare, nevertebratele. Un singur reprezentant al lumii animale s'a revoltat, făcând o sfurtare uimitoare, și intră în luptă cu mediul deșertănos pe care-l domină: acesta fu vertebratul.

Astfel, viața în ce are superior, s'a afirmat, încă din primele începuturi ale lumii ca o revoltă.

În opera sa, „Apa de mare”, d. Quinton are o pagină admirabilă. Voju cita câteva pasagi: „Vertebratul, zice autorul, se înfățișează cu un caracter deosebit, care-l scoate

Admiterile in clerul militar

O decizie a ministerului de războiu

de războiu a dat următoarea decizie admiterilor in clerul mi-

Preoții licențiați sau doctori în teologie în războiul pentru întregirea condițiilor Art. 2) din legea clerului militar, pot fi admisi în cadrele active ale armatei, fără concurs.

Preoții netrașiți, foști în război pentru întregirea neamului, cari au fost în prezent armatei, cel puțin 9 ani, în calitate de confesori de garnizoană și cari îndeplinesc articolele 7 (alinatul 2) din legea pot fi primiți în cadrele active fără concurs.

Candidații vor fi obligați a depune o declarație de activare, în care să arate că garnizoana la care doresc a fi trimiși este favorabil al P. S. Chiriarii respective, autentificată de tribunal, și că candidatul se obligă a servi ca confesor activ, timp de 9 ani neîntrerupt, dovădindu-se că este cetățean român după foia matricolă și notele de la unitățile cu cari a făcut război.

Candidații vor fi obligați a depune o declarație de activare, în care să arate că garnizoana la care doresc a fi trimiși este favorabil al P. S. Chiriarii respective, autentificată de tribunal, și că candidatul se obligă a servi ca confesor activ, timp de 9 ani neîntrerupt, dovădindu-se că este cetățean român după foia matricolă și notele de la unitățile cu cari a făcut război.

ce sunt profesori) pe data numirii lor în armată.

Actele vor fi înaintate ministerului de războiu serviciului personalului, până în ziua de 1 Decembrie 1924.

Art. IV. — Candidații prevăzuți mai sus la art. I și II din prezenta decizie, vor fi supuși numai examenului medical prevăzut la art. 4 din regulament.

Art. V. — Pentru examinarea actelor candidaților, se instituie o comisiune compusă din: P. S. Episcop militar Teculescu Justinian, colonel Crăsu Gr., subșeful serviciului personalului, medic colonel Botez Eugeniu dela spitalul militar „R. E.” și preotul căpitan Georgescu-Silvestru, șeful biroului clerului din ministere.

Art. VI. — Comisiunea se va întruni în localul ministerului (No. 1) în zilele de 1-10 Decembrie a. c., va cerceta actele candidaților și va încheia un proces-verbal, prin care va hotărî pe cei admiși la activare, cum și pe cei cari neavând actele în regulă, vor fi respinși.

Art. VII. — Medicul comisiune va examina în fața comisiunii, în localul școlii militare de infanterie No. 1, în zilele de 15-20 Decembrie a. c. pe candidații aprobați de comisiune și va hotărî pe cei apti, respingând ca neapți pe cei debili și bolnavi.

Art. VIII. — Candidații admiși de comisiune la activare, vor fi numiți prin înalt Decret, cu gradul de căpitan (art. 15 alin din regulament) la regimente, cu obligațiunea de a servi tuturor corpurilor de trupă și formațiunilor din garnizoanele respective (articolul 13 alinatul 2 din regulament) și cu delegațiunea de șefi religioși ai comandamentelor superioare locale (art. 7 alin. 2 din lege).

Firul telefonic București-Belgrad a fost terminat

Acum câțiva timp am relevat că direcțiunea generală a poștelor a început construcțiunea unei linii telefonice București-Belgrad.

Noua linie telefonică este astfel legată: București-Craiova și de acolo, pe la punctul Gruița, de țărmul Dunării.

Din punctul Gruița și până la punctul Radujevaț, de pe teritoriul sârbesc, trebuia să se tragă un cablu sub-dunărean.

În acest scop au plecat la Gruița domii inginer-inspector Samoila, ingineri Constantinescu, Mănescu, Costacea, Păslaru, Mănculescu și Dumitrescu.

La Gruița, s'a legat cablul și în urmă, cu ajutorul unui șp și p remarcat, s'a tras cablul până la Radujevaț unde s'a făcut legătura pe pământul sârbesc.

Lucrările s'au terminat Marți dim. La orele 11 dim., d. inginer-inspector Samoila a avut prima convorbire telefonică dela Radujevaț, cu d. Marinescu, subdirectorul general al poștelor, cărui i-a comunicat, că legătura s'a efectuat.

Firul telefonic nu va fi dat circulației, până când nu se va fixa tariful între ambele țări.

În acest scop, direcțiunea generală a poștelor a intervenit la direcțiunea poștelor jugoslave ca să cadă de acord asupra tarifului.

Cu Belgradul vor mai putea vorbi și orașele Craiova, Orșova și Timișoara cari au legătura prin acest cablu.

Procesul spionilor sovietici în România

Ciitorii își amintesc de dramatica sinucidere a d-nei Ana căp. Tschakowski, care s'a aruncat dela etajul al treilea al Cercului militar. Cu acea ocazie, s'a dat de firul spionajului sovietic în România, ai carui agenți mergeau până a se enumăra printre unii ofițeri admiși la școala de război din București.

Procesul acesta senzațional — la desbaterile căruia vor apărea peste 50 inculpați, e pus pe ordinea de zi a consiliului de război al corpului 2 armată, pe zina de 28 Noembrie c.

Atentatul din Cairo

LONDRA, 20. — Din Cairo se anunță că din cele 2 bombe aruncate la intrarea ministerului de război una a explodat. Cei trei atentatori au fugit trăgând mai multe focuri de revolver.

A fost rănit grav aghiotantul Sir Dar, șoferul și un polițist. Deasemenea a fost rănit grav în piept Sir Loe Stack. Răniții au fost transportați la spital.

Zaglui-Pașa, primul ministru egiptean, precum și ceilalți miniștri au vizitat victima la locuință, imediat după atentat, arătând simpatia lor și au exprimat groaza de cele întâmplate.

x Dela concertul Grosăvescu

n numai 3 zile ne mai desparte, și publicul aradan va avea ocazie să se delecteze în acest eveniment artistic. Bilete în număr restrâns se pot căpăta la Sandor (Kelet) birou de ziare. No 307

x Bokor Judith.

Marți în 25 l. c. își va ține concertul de violoncelist și la care acompaniamentul îl va da George Kosa. Programul e aranjat și întocmit cu așa gust, că are să satisfacă și cele mai gingașe aspirații. Bilete dela Lei 30-120 se pot căpăta la Olah (Palatul Minoritilor). No 302

Eflorescența presei ungurești în România

Subt titlul „Presa periodică maghiară din România în răstimp de cinci ani”, d. Gyorgy Lajos a scos la Cluj o broșură de 20 pagini, din care extragem:

La 1910, după statistica făcută de Szinyei Josef din Budapesta, existau în zămurile Ungariei de pe atunci și cari azi țin de România, 226 ziare și reviste maghiare, în care număr erau cuprinse și cele scrise în două-trei limbi (română-maghiară-germană). Numărul acesta a scăzut în timpul războiului, așa că la sfârșit n'au mai rămas decât 87 ziare și reviste.

Pe lângă acestea s'au mai înființat în ultimii cinci ani, dela războiu încoace, încorporarea acelor reviste în țara mamă, 243 ziare și reviste, prin urmare au existat la sfârșitul lui Decembrie 1923 un număr de 330 ziare și reviste maghiare, cu un spor dar de 50%.

Din acestea 71 sunt politice, mare parte cotidiene, 10 sunt satirice, nici unul științific, iar celelalte sunt religioase, pedagogice, culturale (?) mai toate tendențioase pentru menținerea (?) culturii maghiare.

Din cele 330 ziare și reviste 113 apar în Cluj, 42 în Timișoara, 36 în Oradea-Mare, 25 în Ardeal, 20 la Târgu-Mureș, 13 la Satu-Mare, iar celelalte 81 în alte 30 de localități.

Scritorul maghiar constată cu mulțumire, că Clujul în productivitatea presei maghiare nu stă cu mult îndărăt față de București cu ziarile și revistele sale românești.

Datele publicistului ungar sunt indeajuns de elocvente.

Casă nu uitați! Atelierul de croitorie de domni al lui ALOIS FRIEDMANN, se află sub nr-ul 6 Str. Mălai Corvin.

ARTISTICE-CULTURALE

„Floarea de lămâiță“ la Teatrul Orășenesc

Senzaționala reprezentație de Luni seara. Luni seara va avea loc la Teatrul Orășenesc din localitate reprezentația celebrei comedii „Floarea de lămâiță” de A. Birabeau și G. Dollery, jucată cu enorm succes pe scenele pariziene.

Această senzațională comedie va fi jucată cu întreg ansamblul Teatrului Național din Cluj.

Bilete se află de vânzare la biroul de concerte „Lyrar” Bulevardul Regina Maria No. 25 (Librăria Olah & Comp. Palatul Minoritilor).

Grosăvescu — la Arad

I se pregătește o primire triumfală.

Măine, Duminică, la orele 9 seara va avea loc în Palatul Cultural din localitate atât de așteptatul concert al lui Grosăvescu. După triumfurile din marile centre muzicale ale țării, publicul aradan îl pregătește lui Grosăvescu o primire cu adevărat triumfală.

Concertul de mâine seara va fi un ror, foarte rar, eveniment muzical pentru Aradul nostru.

Dăm programul cu care se va prezenta Grosăvescu publicului aradan:

- 1. Giordano: Fedora.
- 2. Puccini: Bohema.
- 3. Mayerber: Femea din Africa (Land so wunderbar).
- 4. Leoncavallo: Pagiaci (Ridi, Paglici). Pauză.
- 5. Verdi: Aida (Celeste Aida..)
- 6. Wagner: Meistersinger (Preislied).
- 7. Golmark: Regina din Saba.

Grosăvescu, alături de italianul Titta Rufo, e printre cei mai mari cântăreți pe cari i-a avut lumea. E un noroc, pentru noi românii, că am dăruit pământului un așa de extraordinar cântăreț.

Triumful de mâine d-lui Grosăvescu va fi și un mare triumf românesc.

Cultura Legumelor, ediția II-a, de Ilie Morlova. Prețul Lei 40.—

Calendarul Gospodariilor pe 1925, de I. Simionescu, profesor Universitar. Prețul Lei 15.—

Congresul medicilor la Arad

Participarea dlui N. Săveanu ministrul Asistenței Publice și Ocrotirilor Sociale.

Arad, 22 Noembrie.

Azi la orele 9 a sosit în localitate — venind cu trenul dela Oradea-Mare — dl N. Săveanu ministrul Asistenței Publice și Ocrotirilor Sociale, întâmpinat fiind la gară de către mai mulți domni medici din localitate, printre cari am remarcat prezența dlor: Demian, Albu, Cucu, Memetea etc.

La orele 10 s'a început congresul, în sala mare a Palatului Primăriei, de față fiind dl ministru Săveanu și majoritatea medicilor din jud.: Bihor, Timiș, Arad și Caraș-Severin. Primul care a luat cuvântul a fost dl dr. Aurel Demian, care după ce a salutat pe dl ministru, face un detaliat raport al situației sanitare din Regionala a X a cărui conducător este.

Dl ministru Săveanu mulțumește d-lor medici de participare la acest congres, rugându-i că fiecare să facă propunerile, pe cari le crede de bine.

Primul care ia cuvântul, a fost dl medic Copăceanu, medic-șef al secției interne dela spitalul județean, cerând ca din acest spital să nu se facă azil de bătrâni.

Răspunde dl dr. I. Robu, primarul orașului spunând că proveniența bătrânilor în

Cultura și arendarea terenurilor școlare

În privința culturii și arendării terenurilor școlare ministerul instrucțiunii a luat dispozițiunea ca învățătorii cu școlarii lor, să facă experiențe la lucrările agricole prevăzute de programa respectivă din lege.

Produsele culturilor vor aparține directorului școlii.

Cultura câmpului de experiențe se va face de toți învățătorii, școlii cu elevii din ultimile clase.

Venitul, ce se va realiza, se va împărți între toți învățătorii delegați cu conducerea lucrărilor practice.

Terenurile de cultură, ce rămân în țarină, după formarea câmpului de experiență, se vor arenda învățătorilor și învățătoarelor, proporțional cu greutățile familiare și cu terenurile pe care le mai posedă.

La școala cu un post, întreg terenul poate fi arendat învățătorului respectiv.

La școala cu două posturi, învățătorul cu mai multe drepturi, va lua două treimi, iar celalalt o treime din locul de arendă.

La o școală cu patru posturi învățătorul cu cele mai multe drepturi, va lua o treime din loc, iar celelalte două treimi constituite o unitate, care se va da celorlalți.

Membrii corpului didactic cari au 10 ha. de pământ al lor propriu sau dotal, ori au în arendă și cultură 10 ha. inclusiv pământul lor, nu mai au dreptul să ia în arendă din terenul de cultură al școlii.

Cei cari au și cultivă mai puțin decât 10 ha. de pământ propriu, dotal sau în arendă, pot lua în arendă din terenul școlii o porțiune, care să completeze locul lor de cultură până la maximum 10 ha.

Pământurile școlare date în arendă membrilor corpului didactic nupot fi subarendate sau date în dijma.

Arendarea se face în termen de un an agricol.

Comisiunea care va stabili prețurile de arendă, se va compune din: subrezizorul școlar respectiv; președintele comitetului școlar; primarul comunei; unul din sătenii cultivatori de teren propriu, care posedă mai mult pământ în comună și care va fi indicat de percepător după roluri.

Pământurile școlare provenite din donațiuni pot fi arendate în condițiunile de mai sus, afară de cazul când actul de donațiune hotărăște altfel.

INFORMAȚIUNI

CRONICA RIMATĂ

Cine e de vină ?

*... să spun că ești frumoasă
... să compar c-o florentină,
... maza mea-i capricioasă,
... și cine e de vină ?*

*... să fiu un farmacist
... o doză de stricnină
... să știu și sunt prea trist,
... Dar cine e de vină ?*

*... să fiu și eu tenor
... să las sub pelerină
... să cânt de drag și dor,
... Dar, cine e de vină ?*

*... ce sunt?... nu sunt nimic!...
... să port blând de ermină,
... să sunt sărac și sunt prea mic,
... Și cine e de vină ?*

*... muzicant aș vrea să fiu,
... să cânt din mandolină
... prea târziu... Viu prea târziu
... și nu sunt eu de vină.*

*... mersu mereu de-al sortii joc
... mereu voi plânge în surdina —
... dragoste far' de noroc
... dragostea-i de vină!*

Al. Grigoriu.

Sfințirea bisericii din Chelmac

scrie: Parohia ort. rom din Chelmac, la 12 Octombrie 1924 a avut o zi de mare rară, că atunci s'a sfințit vechea biserică renovată atât în interior cât în exterior. Lucrările de renovare au costat 150.000 Lei.

La sfințire și sf. Liturgie au fost prezentați de P. On. Domn protopresbiter Fabriciu-Manuilă asistat de 6 preoți.

La sfințire au fost cântate al-tele de ambele coruri din Chelmac. După serviciul divin în ospitala casă a parohiei s'a servit masa. Din mulțimea intelectuală și țărani notăm prezența Dr. Ștefan C. Pop fost ministru, avocat Cioban Avocat, mare proprietar, doctor Heretiș medic Arad, Gheorghe Lipova, Bogoiu Belotiniș ș. a.

La orele 3 preoții au ținut cerc religios. Raportor.

Un sindicat românomaghiar al actorilor din Ardeal și Banat

Un sindicat românomaghiar al actorilor din Ardeal și Banat s'a pus bazele unui sindicat românomaghiar al actorilor din Ardeal și Banat.

Președintele al Sindicatului a fost ales dl. Pavel.

M. S. Regina la Timișoara

Ziarele au anunțat, că M. Sa Regina Maria va vizita la sfârșitul acestei luni orașul Timișoara. Planul era, ca M. Sa să viziteze și orașul nostru, dar după cum se anunță azi din București acest gând a fost părăsit la Palat, rămânând ca Regina să ne viziteze la primăvară.

Ședința Academiei Române

Academia Română a ținut o ședință publică Vineri, 21 Noembrie curent, la orele 3 d. a.

D. N. Iorga a făcut următoarele două comunicări:

1. Moșiile familiei Beldi din Țara Românească.

2. Cea dintâi istorie universală tipărită în Transilvania.

„Voința Ardealului“

Sub titlul „Voința Ardealului” a început să apară la Cluj o gazetă bi-săptămănală.

Silvice

D. Nicolae Dănilă, inginer silvic, șef al ocolului din Maria Radna, a fost înaintat la gradul de inginer-șef.

Expoziția de pictură Viola Anyos

Duminecă, în 23 Nov. se va deschide în Palatul Minoritilor (Librăria Olah) expoziția de pictură a doamnei Viola Anyos. Vom reveni!

Morți de frig în Statele-Unite

New-York, 20. — Din cauza frigului strasic care băntuie în Statele-Unite au murit în oraș 10 persoane: diferite incendii n'au putut să se stingă pentru că apa era înghețată în conducte.

Cinema

x **Azi Duminecă** se rulează prima oară partea a doua a filmului „Koenigsmark”. Partea primă a avut un succes splendid, în așa măsură, încât a stărnit un viu interes pentru partea a doua și e și justă această interesare a publicului, fiindcă sfârșitul acestei piese e cu mult mai frumos. Amorul reginei cu poetul francez în a doua parte a filmului este în plină desvoltare. În această dramă frumoasă pe lângă actorii dela teatrul „Comedie Francais” joacă un rol important și artistul Petrovits Svetislav care joacă rolul de locotenent în garda regală și care e rival înversunat poetului francez. Partea a doua se va rula până Miercuri în cinema Apollo.

x **Max Linder** e cel mai fin comic de prezent. Cu cea mai mare genialitate se prezintă în filmul „Șapte ani nu voi avea noroc”. Publicul prezent în hohote râde de spiritul bogat ce-l depune în aceasta piesă. Tot cu ocaziunea rului acestei piese, azi, Duminecă și mâine Luni se va rula încă o piesă comică „Fattii” în două acte. Azi Duminecă reprezentațiile se vor începe la orele 3, 4^{1/2}, 6, 7^{1/2} și la 9 seara, peste săptămână regulat la orele 5, 7 și 9. Duminecă a. m. la orele 11 matineu pentru copii: „Aventurile Ursului”.

Expulzarea a doi spioni

Siguranța generală sesizată că la una din societățile de asigurare din Capitală s'ar afla doi funcționari, supuși unghi, cari de mai multă vreme fac spionaj, fiind și discursuri iredentiste în diferite localități din centrul Capitalei, a dispus facerea unei anchete care a dus la următorul rezultat:

Încă din luna Aprilie 1923, se află în Capitală, numitul Bela Fesus, supus maghiar.

El este originar din Budapesta, fiul unui bogătaş și mare inginer care funcționează în această calitate la căile ferate maghiare. Deși cu o situație materială excelentă, alături de părinții săi la Budapesta, totuși el a venit la noi în țară, angajându-se ca simplu funcționar la o societate de asigurare din Capitală, unde este foarte prost plătit.

Pe lângă că în toate ocaziunile, dânsul ține regulat discursuri iredentiste, mai posedă și un aparat fotografic cu care fotografează toate pozițiile din țară cu anumite scopuri, cari lesne se întrevăd.

Un amănunt de o importanță capitală este următorul: În timpul atacurilor revoluționare dela

Tatar-Bunar, acest individ a lipsit din Capitală și dela serviciul său, timp de 4 zile, exact cât au durat cunoscutele atacuri din Basarabia.

Intrucât dânsul nu poate justifica această lipsă, sunt toate prezumțiile că ar fi luat o parte activă la aceste atacuri.

Celalalt se numește Pavel Lodany supus maghiar, în vârstă de 33 ani și bun nedespărțit prieten al celui dintâi. Fost căpitan de aviație în timpul războiului în armata maghiară, a venit în țară după războiu.

Deși inginer diplomat totuși funcționează în calitate de funcționar având un salariu de 3000 lei lunar, din care își permite să ducă o viață de milionar.

Face pe față iredentism afirmându-se pe față cu sentimente maghiare.

Există un denunț împotriva sa trimis de către legățiunea noastră dela Budapesta prin care este acuzat de spionaj.

În urma celor constatate Siguranța generală a Statului a hotărât arestarea și expulzarea acestor indivizi dovediți spioni periculoși statului nostru.

Regatul România. :: Tribunalul Arad.
No. Cof. 6641—1924.

Publicațiune.

Tribunalul din Arad face cunoscut, că în urma cererii lui Mauritiu Sandor comerciant în lneu, pe baza §-lui 7 a Ordin. Minist. 4070/1915. M. E. s'a introdus procedura de concordat forțat fără faliment. Ca supraveghetor de avere este denumit Dl. Dr. Remus Chicin avocat în Arad.

Creditorii sunt somați ca creanțele lor să le anunțe până la 10 Octomvrie 1924 în modul prescris în §-ul 28 a sus așezatei ordonanțe, că altfel nu au drept de vot.

Termin de desbatere este în ziua de 19 Decemvrie 1924 la ora 9 a. m. (Tribunalul Arad, etaj I, usa Nr. 74).

Efectul de drept al procedurii se începe cu ziua de 10 Noemvrie 1924. (305) Arad, la 10 Noemvrie 1924.

Consilier: ORNSTEIN, m. p.

Nr. G. 9872—1924.

Publicațiune de licitație.

Pe baza decizului judecătorei de ocol Arad No. de mai sus, geamantane și alte obiecte prețuite în suma de Lei 13.000, cuprinse în favorul lui Samuil Dobos contra urmăritului pentru suma de Lei 1296.55 capital, interese de 5% dela 8 Maiu 1924, spese stabilite până în prezent în suma de Lei 524 se vor vinde la licitație publică în Arad, Strada Eminescu Nr. 15/8, în ziua de 24 Noemvrie 1924 la orele 3 d. m. Arad, la 5 Noemvrie 1924. (306)

Exec. jud. reg.: Gh. Ciupuliga.

No. G. 10257—1924.

Publicațiune de licitație.

Pe baza decizului judecătorei de ocol Arad, Nr. de mai sus, mobile și alte obiecte prețuite în suma de Lei 15.900, cuprinse în favorul lui Bernat Weisz contra urmăritului pentru suma de 670 Lei capital, interese de 5% dela 3 Februarie 1922, spese stabilite până în prezent în suma de Lei 1157.80 se vor vinde la licitație publică în Arad, Piața Poștelui Nr. 1, în ziua de 24 Noemvrie 1924 la orele 3 d. m. (304) Arad, la 5 Noemvrie 1924.

Exec. jud. reg.: GH. CIUPULIGA.

Economice.

Cotizațiile pentru Liga Națiunilor

Cota României 656.405.37 franci aur. Geneva, 20. — Comisiunea de reparațiuni a cheltuielilor s'a întrunit la Geneva în zilele de 30 și 31 Octomvrie sub președenția dlui Reveillaud.

Următorii experți au luat parte la lucrări: Barboza, Carneiro, Jancovici, Nixon, Soier, Sugimura, Roussin, Zahle.

Comisiunea a avut ca obiect 1) fixarea contribuției republicii dominicane la cheltuielile Societății Națiunilor, și de a distribui în urmă între statele membre, în măsura în care ele vor crede echitabil și ținând cont de reclamațiunile statelor având sarcini în special ridicate, — cele 35 unități rămase disponibile prin reluarea plăților de către republica Argentina și cele libere prin intrarea republicii dominicane în Societate.

În consecință, Comisiunea după ce a fixat unitatea cotizației republicii dominicane, după ce au fost ascultați reprezentanții Chinei, Ungariei, Norvegiei, României, Persiei, Portugaliei și Cehoslovaciei, cari au reclamat o reducere a participării lor financiare, a repartizat cele 33 unități disponibile reducând cota parte a statelor următoare în proporția indicată mai jos:

China dela 65 la 50; India dela 65 la 60; Brazilia dela 35 la 33; Cehoslovacia dela 35 la 33; Portugalia dela 9 la 7; România dela 29 la 27; Grecia dela 9 la 8; Haiti dela 2 la 1; Norvegia dela 11 la 10; Persia dela 6 la 5; Statul sârb-croat-sloven, dela 26 la 25.

Bugetul general a fost fixat la 22.658.138 franci aur, unitatea fiecărui stat participant revenind astfel la 34.311.31 franci aur, așa că participarea României se ridică la 656.405.37 franci aur.

Două conflicte de muncă la Reșița

Direcțiunea uzinelor și domeniilor Reșița a primit un memoriu din partea lucrătorilor secțiunea metalurgiei și a atelherelor, prin care aceștia cer un spor de 20 la sută pentru profesioniști și de 35 la sută pentru zileri și majorarea îndemnității de chirie, un adaos la vestimenta și lemne.

Direcțiunea a refuzat cererile muncitorilor, invocând situația preară a acestei întreprinderi.

Arbitrajul voluntar a fost primit de ambele părți, dar neputându-se de acord asupra persoanei arbitralului, dosarul a fost înaintat tribunalului Lugoj pentru instituirea arbitrajului obligator.

La Timișoara

Între lucrătorii și uzinele metalurgice „Titan”, „Nadrag” și „Celan”, din Timișoara, au avut loc tratative de conciliere, în vederea încheierii unui nou contract colectiv de muncă.

Din pricina situației precare a metalurgiei nu s'a ajuns la un acord între părți.

Intrucât criza monetară amenință existența acestei industrii, patronii n'au convenit la facerea unui nou contract colectiv.

După cererea muncitorilor tratativele au fost suspendate.

Reducerea taxelor de export la fructe

—La fructe proaspete s'au redus taxele de export după cum urmează: la mere kgr.: 0.50 lei; la pere kgr.: 0.10 lei; la alte fructe kgr.: 0.40 lei.

Cu ordinul telegrafic Nr. 264091 din 20 Noemvrie, ministrul de finanțe a pus în vedere vâmlor, că dispozițiunile de mai sus intră în vigoare cu începere dela 22 Noemvrie a. c.

Majorarea taxelor de import la zahăr

Pentru zahărul prevăzut în tariful de import în art. 258, pe lângă taxa actuală de import de lei aur 0.10 de kgr. se va mai percepe o suprataxă de lei 0.20 de kgr. numai până la darea în consumațiune a zahărului din recolta 1924—fixată de ministerele de industrie și finanțe.

În caz când fabricile din țară nu vor putea satisface consumul intern, taxarea se va face fără această suprataxă, adică numai cu lei aur 0.10 de kgr. dela data ce se va fixa de ministerul de finanțe de acord cu cel de industrie.

Fabricile de zahăr nu vor putea în nici un caz să importe zahăr fără suprataxa prevăzută mai sus.

Modificări de taxe la import și export

Zilele aceste a apărut înaltul decret regal, prin care se aprobă, potrivit legii promulgată prin I. D. R. Nr. 4061 din 6 Octomvrie 1923, următoarele taxe de import și export la mărfurile specificate mai jos:

Majorarea taxei la exportul ouălor

Pentru export se fixează următoarele taxe în care se cuprinde și taxa de comision:

La exportul de ouă s'a majorat taxa vamală dela lei 1.50 de bucată la 3 lei.

Diverse știri

LONDRA, 20. — „Times” publică după știri din Berlin, că tratatele comerciale între Germania, Franța și Anglia sunt improbabile, dacă nu se va ridica ordonanța de reimpunere a taxei de 26 la sută. Anglia însă nu va ceda.

Direcțiunea generală a poștelor a înregistrat la venituri pe 9 luni, din anul acesta suma de 497.296.690 lei și 77 bani față de 403.258.213 lei și 33 bani din cele 9 luni din 1923.

Nu mai pe luna Septemvrie din anul acesta a înregistrat la venituri 54.967.183 lei și 79 bani față de 44.274.078 lei și 68 bani din Septemvrie 1923.

Adunarea generală a Camerei de comerț din București se va ține Marți 25 Noemvrie, ora 4 d. a.

Producătorii de petrol din Prahova au ales în comitetul de conducere al sindicatului și societății „Miroslav” producătorii de petrol din Prahova” pe dl. inginer Slesau, președinte; Iaroslavici și Nicu Școțeanu, vicepreședinti; Xenfeld și Wiegelfeld, administratori delegați; Hecker, casier, și Radu Colsantinescu, secretar.

—oo—

Devizele și valuta.

R a d o r, 22 Noemvrie.

Zürich: Deschiderea: Inchiderea:		
Berlin:	12350	— 12350
Amsterdam:	20840	— 20850
New-York:	51875	— 51850
Londra:	24	— 2401
Paris:	2725	— 274250
Milano:	2250	— 225250
Praga:	154750	— 1550
Budapesta:	6950	— 6950
Beigrad:	75250	— 750
București:	275	— 270
Varșovia:	100	— 100
Viena:	73	— 73

Tipografia „Aradul”

ARAD, Bul. Reg. Maria 12. (În curte la dreapta)

Teatrul Crașănesc.

Teatrul Național din Cluj
va reprezenta **Luni, 24 Noemvrie**
seara la orele 8 și jum. precis

Floarea de lămâiță

celebra comedie de A. BIRABEAU și G. DOLLEY care s'a jucat de 500 ori neinterupt la Theatre Port-Saint-Michel din Paris

Cu întregul ansamblu artistic al Teatrului!

Biletele la biroul de concerte „LYRA” Bulev. Regina Maria No. 25, (Librăria Olah et Comp. Palatul Minorilor). — Telefon 2—31. —
In seara reprezentației la casa Teatrului.

(283)

Aplicape un secol a dovedit el, că ocupă locul de frunte. **Adausul** la catea **FRANCK** e preferat pretutindeni și cu căvânt. El este și rămâne cel mai bun. *Jeu rășnita de calce.